

СМІРНОВ А. С.,

кандидат медичних наук, доцент,

докторант

(Дніпровський державний

університет внутрішніх справ)

ORCID ID: 0009-0006-5599-0939

УДК 343.97

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.6.46>

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НЕВИРОБНИЧІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

У статті досліджується питання механізму реалізації кримінологічної діяльності в невиробничій сфері України в умовах сучасних геополітичних викликів.

У роботі автором наголошено, що ефективність кримінологічної діяльності невиробничої сфери України залежить від налагодженого та результативного механізму реалізації такої діяльності, що зумовлює актуальність проведення таких досліджень в різноманітних галузях кримінологічної діяльності.

Автор зазначає, що наразі у науковій царині поняття «механізм» досить часто використовується під час трактування тих чи інших правових явищ. Здебільшого зустрічаються такі поняття як: механізм формування та реалізації кримінологічної політики (В.В. Василевич, М.Д. Ждан, М.М. Рудик), механізму реалізації кримінально-виконавчої політики України (Ю.В. Кернякевич-Танасійчук), механізм реалізації кримінальної відповідальності (І.В. Драган, І.І. Митрофанов), механізм реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань (К.В. Муравйов).

Останнім часом все більше науковців-кримінологів звертають свою увагу на дослідження механізму кримінологічної діяльності в різних сферах суспільного буття. Здебільшого автори погоджуються, що ефективність кримінологічної діяльності залежить від налагодженого та результативного механізму її реалізації, що в свою чергу безпосередньо підтверджує актуальність таких досліджень.

Серед вітчизняних вчених кримінологів автор звернув свою увагу на наступних науковців та їх дослідження: О.С. Іщук досліджував механізм реалізації кримінологічної діяльності органів прокуратури (2016 рік), Є.І. Огородник досліджував механізм реалізації кримінально-виконавчої політики України та її реформування на сучасному етапі (2017 рік), Н.С. Сидоренко досліджувала механізм реалізації кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства (2021 рік), С.І. Спільник досліджував механізм реалізації кримінологічної діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України (2021 рік), К.Е. Косяченко досліджувала механізм реалізації кримінологічної діяльності неурядових організацій (2022 рік).

За результатом дослідження автором було сформовано власне розуміння механізму реалізації кримінологічної діяльності в невиробничій сфері України. Запропоноване визначення може стати у нагоді для подальших наукових досліджень кримінологічної науки.

Результати проведеного дослідження також надали змогу стверджувати про подальшу актуальність вивчення інформаційно-аналітичного забезпечення кримінологічної діяльності в невиробничій сфері України.

Ключові слова: невиробнича сфера, сфера послуг, корупція, корупційна злочинність, корупційне правопорушення.

Smirnov A. S. Mechanism for implementing criminological activities in the non-productive sector of Ukraine

The article examines the issue of the mechanism for implementing criminological activities in the non-productive sector of Ukraine in the context of contemporary geopolitical challenges.

The author emphasizes that the effectiveness of criminological activities in the non-productive sector of Ukraine depends on a well-established and effective mechanism for implementing such activities, which determines the relevance of conducting such research in various fields of criminological activity.

The author notes that currently, in the scientific field, the concept of “mechanism” is quite often used when interpreting various legal phenomena. Most often, we encounter such concepts as: the mechanism for the formation and implementation of criminological policy (V.V. Vasilevich, M.D. Zhdan, M.M. Rudyk), the mechanism for the implementation of Ukraine’s criminal enforcement policy (Yu.V. Keriakovich-Tanasichuk), the mechanism for the implementation of criminal liability (I.V. Draganov, I.I. Mitrofanov), and the mechanism for the implementation of state policy in the field of criminal punishment (K.V. Muravyov).

Recently, more and more criminologists have been turning their attention to studying the mechanisms of criminological activity in various spheres of social life. Most authors agree that the effectiveness of criminological activity depends on a well-established and effective mechanism for its implementation, which in turn directly confirms the relevance of such research.

Among domestic criminologists, the author drew attention to the following scholars and their research: O.S. Ishchuk studied the mechanism for implementing criminological activities by the prosecutor’s office (2016), Ye.I. Ogorodnik studied the mechanism of implementation of Ukraine’s criminal enforcement policy and its reform at the present stage (2017), N.S. Sydorenko studied the mechanism of implementation of criminological activities by criminal justice authorities (2021), S.I. Spilnyk researched the mechanism of implementation of criminological activities by the State Criminal Enforcement Service of Ukraine (2021), K.E. Kosiachenko researched the mechanism of implementation of criminological activities by non-governmental organizations (2022).

Based on the results of the study, the author formed his own understanding of the mechanism of implementation of criminological activities in the non-productive sector of Ukraine. The proposed definition may be useful for further scientific research in criminology.

The results of the study also made it possible to assert the continued relevance of studying the information and analytical support of criminological activities in the non-productive sector of Ukraine.

Key words: *non-production sector, service sector, corruption, corruption crime, corruption offence.*

Постановка проблеми. Процес оновлення суспільства, утворення нових соціальних елементів способу життя в Україні передбачає зростання потреби в забезпеченні його стабільності й керованості, захисті конституційних прав і свобод особи, громадських, державних інститутів від протиправних посягань, здійснення результативного впливу факторів стримання злочинності в період побудови правової держави [1, с. 9].

Так, В.В. Василевич зазначає, що ґрунтуючись на системі перевірених практикою знань, які є загальним продуктом антикримінальної діяльності суспільства і держави на основі саме кримінології складається механізм державної діяльності, що активно й цілеспрямовано впливає на нейтралізацію, локалізацію та боротьбу зі злочинністю і саме в цьому

проявляється її прикладний характер у виді кримінологічної практики (тобто наголошує автор, практики, заснованої не на аморфних, відірваних від реальності уявленнях, а на комплексній науково обгрунтованій системі знань про злочинність та її запобігання й боротьбу). Отже, робить висновок автор, саме кримінологія, її теоретична складова і практично-прикладний компонент у виді кримінологічної практики надає підґрунтя для формування та розвитку кримінологічної політики як специфічного соціально-правового явища в межах глобальної внутрішньої та зовнішньої політики у сфері боротьби зі злочинністю [2, с. 202].

В окресленому контексті варто погодитись, що протидія злочинності являє собою комплекс засобів, способів і прийомів забезпечення безпеки охоронюваних законом інтересів громадян, суспільства і держави, що полягає в розробці та здійсненні системи цілеспрямованих заходів профілактики, запобігання та припинення злочинів, перешкоджання виникненню причин та умов, що їм сприяють [3, с. 20].

Отже, ефективність кримінологічної діяльності невинробничої сфери України залежить від налагодженого та результативного механізму реалізації такої діяльності, що зумовлює актуальність таких досліджень.

Питання корупційної злочинності в невинробничій сфері України досліджували:

А.В. Андрушко, Д.О. Анісімов, К.А. Бабенко, В.С. Березняк, О.І. Білик, О.С. Бондаренко, А.А. Буравська, М.В. Буряк, В.Г. Герасименко, О.А. Гритенко, Н.Г. Діденко, О.О. Дриголь, Н.О. Жукова, Б.Б. Коваль, М.В. Кондрашова, С.Ж. Лазаренко, І.Б. Медицький, В.І. Мельниченко, О.Л. Михайлюк, І.А. Нестерова, О.В. Новікова, Н.М. Овчаренко, Т.П. Панченко, О.О. Пишуліна, Р.М. Резнік, В.В. Сокурено, А.В. Стаднік, О.Г. Хрімль, В.В. Шаблистий, О.С. Юнін та інші. В той же час питання механізму реалізації кримінологічної діяльності в невинробничій сфері України досліджувались лише фрагментарно, що зумовлює проведення цього дослідження.

Мета статті полягає у дослідженні механізму реалізації кримінологічної діяльності в невинробничій сфері України.

Виклад основного матеріалу. Соціально-політичні та економічні перетворення, а також кримінальна ситуація в нашій країні, що різко ускладнилася, швидко призвели до істотної трансформації системи кримінальної юстиції, зміни пріоритетів у питаннях забезпечення кримінологічної безпеки. Особливо це стосується реагування на ускладнення кримінологічної обстановки, а також дій у надзвичайних ситуаціях, у тому числі пов'язаних із зовнішньою агресією з боку «сусіда», щодо України. Це знайшло своє відображення в офіційній позиції держави, виражений у низці виданих останнім часом правових актів. У них, зокрема, наголошується, що пріоритет у досягненні цілей протидії злочинності й усуненні зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці України належить її правоохоронним органам, які повинні мати відповідні сили та засоби, здатні виконувати спеціальні завдання. Такі кардинальні зміни у функціонуванні системи кримінальної юстиції, в характері та змісті завдань і функцій її суб'єктів, вимагають не менш істотних перетворень і в їхній системній організаційній структурі, а також в організації кримінологічної діяльності у сфері протидії злочинності. До системи протидії злочинності висуваються нові вимоги, що й обумовлює необхідність її постійного вдосконалення [4, с. 5].

Разом із тим, боротьба зі злочинністю завжди була і залишається однією із стратегічно важливих функцій держави. Для України, яка перебуває у стані становлення економічної та політичної структур, вона здатна спричинити суттєві негативні наслідки, які можуть кардинально вплинути на процеси розбудови держави. Це обумовлює здійснення цієї діяльності на основі ретельно розробленої політики у сфері боротьби зі злочинністю, яка являє собою один з напрямків внутрішньої політики держави. Одночасно та виходячи з того, як наголошує Ю.В. Кернякевич-Танасійчук, що Україна обрала для себе європейських вектор розвитку, шлях до будівництва демократичної держави, ця політика повинна узгоджуватися із міжнародною політикою, що формується і реалізується у цій сфері [5, с. 5].

Тому, варто погодитись із правниками, що дослідження механізму формування та забезпечення реалізації кримінологічної політики потребує чітко визначитись у використанні

понятійного апарату, який забезпечить найбільш повно і точно окреслити коло тих питань, що будуть використані в подальшому науковому дослідженні й допоможе використати отримані результати для перетворення наукових досягнень у практичну площину. Ідеться про поняття «механізм», «захист», «забезпечення», «охорона», «механізм захисту», «механізм забезпечення», «механізм реалізації кримінологічної політики» тощо [1, с. 76].

Наразі у науковій царині поняття «механізм» досить часто використовується під час трактування тих чи інших правових явищ. Здебільшого зустрічаються такі поняття як: механізм формування та реалізації кримінологічної політики (В.В. Василевич, М.Д. Ждан, М.М. Рудик), механізму реалізації кримінально-виконавчої політики України (Ю.В. Кернякевич-Танасійчук), механізм реалізації кримінальної відповідальності (І.В. Драган, І.І. Митрофанов), механізм реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань (К.В. Муравйов).

Так, зокрема В.В. Василевич констатує, що механізм формування та реалізації кримінологічної політики – це соціально обумовлена, взаємоузгоджена та нормативно визначена діяльність державних органів, установ і організацій щодо встановлення та впровадження комплексу політико-правових, соціально-економічних, законодавчих і урядових заходів (рішень), спрямованих на виявлення та усунення причин і умов вчинення злочинів, а також боротьбу зі злочинністю [1, с. 98].

Поряд із тим, на думку зазначеного вище науковця, механізм формування та забезпечення реалізації кримінологічної політики охоплює: а) систему державних органів, державних установ і підприємств, органи місцевого самоврядування, службові та посадові особи, об'єднання громадян; б) гарантії здійснення захисту основних прав і свобод; в) юридичні та організаційні складові механізму реалізації; г) процес практичного втілення можливості та необхідності в дійсність; д) умови та фактори правозахисного процесу [1, с. 83].

На думку М.Д. Ждан механізм реалізації кримінологічної політики у сфері охорони трудових відносин в Україні необхідно розуміти сукупність статистичних та динамічних кримінологічних та організаційно-правових засобів та заходів, спрямованих на недопущення кримінально протиправних посягань на суспільні відносини, що забезпечують конституційні права та свободи людини і громадянина в частині права на нормальні трудові взаємовідносини, що здійснюються спеціально уповноваженими суб'єктами реалізації кримінологічної політики [6, с. 187–188].

М.М. Рудик досліджуючи механізм формування та реалізації кримінологічної політики у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації автомобільного транспорту запропонував аргументовані законодавчі пропозиції.

Так зазначений вище науковець наголошує, що на сьогоднішній день в Україні увесь такий масив нормативно-правових актів, на жаль, не відображає основні принципи та засади актів права ООН та ЄС, а саме, те, що громадянин і його безпека має стати центром державної політики України у сфері БДР. Міжнародний досвід свідчить, що основою системи БДР розвинених країн є національні концепції безпеки руху, що забезпечують системний підхід до вирішення проблем указаної сфери. Використання наявного та практично перевіреного досвіду інших країн для України є найбільш ефективним, швидким та маловитратним шляхом розв'язання проблеми, особливо в умовах сьогоднішньої економічної кризи. У повній мірі такий підхід стосується як реалізації конкретних практичних заходів, так і вироблення принципів та побудови національної системи забезпечення БДР. Основою такої системи має бути принцип спільної відповідальності всіх складових суспільства. Виходячи з цього, автор вважає доречним схвалити Стратегію забезпечення безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту на період до 2030 року, в якій виділити окремі напрями державної політики у сфері БДР та експлуатації автомобільного транспорту [7, с. 9].

Ю.В. Кернякевич-Танасійчук приділяла увагу дослідженню механізму реалізації кримінально-виконавчої політики України в контексті діалектичного зв'язку із механізмом реалізації кримінологічної діяльності.

Зокрема авторка зазначає, що механізм реалізації кримінально-виконавчої політики можна визначити як систему заходів та засобів, а також суб'єктів, відповідальних за втілення їх у життя, за допомогою яких забезпечується реалізація кримінально-виконавчих правовідносин з метою досягнення цілей та завдань кримінально-виконавчого законодавства. Проте, авторка відзначає, що наявні наразі підходи до системи механізму реалізації кримінально-виконавчої політики не в повному обсязі відповідають реаліям, оскільки не враховують окремі елементи системи. Тому, на її авторську думку, до арсеналу складових елементів, що формують системне наповнення механізму реалізації кримінально-виконавчої політики, необхідно віднести:

- об'єкт впливу;
- суб'єкти реалізації кримінально-виконавчої політики;
- мету реалізації кримінально-виконавчої політики;
- засоби досягнення мети реалізації кримінально-виконавчої політики [5, с. 200–201].

І.В. Драган під час дослідження соціокультурного аспекту ефективності механізму реалізації кримінальної відповідальності встановив, що сутність механізму реалізації кримінальної відповідальності визначають такі поняття, як: «позитивна кримінальна відповідальність» та «негативна (ретроспективна) кримінальна відповідальність». Ба більше, автором зазначено, що на сучасному етапі реформування нормативно-правової бази та практики її застосування доцільно переглянути функції кримінально-правових норм, наслідки юридичної відповідальності, спрямувавши їх на сприяння соціальній адаптації осіб із кримінальними нахилами. Розширення функцій правових норм має сприяти запобіганню можливій протиправній поведінці людини шляхом її трансформації, поглибленню змісту позитивної кримінальної відповідальності. На думку автора, визначений підхід посилює виховну функцій механізму реалізації кримінальної відповідальності, яка полягає в суспільній реабілітації, професійній особистісній реалізації правопорушника під час відбування покарання. З метою підвищення ефективності механізму реалізації кримінальної відповідальності правозастосовна діяльність має бути спрямована на повне відновлення соціальної справедливості, відшкодування матеріальної та моральної шкоди потерпілому, суспільству, державі й соціальну реабілітацію правопорушника [8, с. 199].

І.І. Митрофанов на рівні докторської дисертації здійснював дослідження теоретичних засад механізму реалізації кримінальної відповідальності. Тому, дослідження безпосередньо є цікавим в контексті правового реагування на правопорушення, що говорить про системний зв'язок із механізмом кримінологічної діяльності.

Так на думку І.І. Митрофанова механізм реалізації кримінальної відповідальності включає чотири групи правничих засобів. Першу групу складають юридичні факти та норми кримінального права, що забезпечують нормативне упорядкування кримінальної відповідальності. До другої групи входять запобіжні, відновлювальні та забезпечувальні правовідносини. Третя група утворюється за рахунок системи кримінально-правових засобів впливу на осіб, які вчинили кримінальні правопорушення. Остання включає індивідуальне кримінально-правове регулювання, що підключається до попередніх груп за необхідності. В той же час реалізація кримінальної відповідальності за вчинення кримінального правопорушення розглядається ним як процес втілення в поведінку суб'єктів регульованих суспільних відносин розпоряджень норми кримінального права (волі законодавця). Для забезпечення ритмічного й ефективного процесу реалізації норми кримінального права існує спеціальний механізм, в якому всі елементи мають бути узгоджені між собою, щоб сама така норма була викладена коректно й однозначно сприймалася правозастосовувачем, а засоби кримінального впливу були ефективні, що дозволило б виконати завдання кримінального права в цілому. У зв'язку з тим, що практика застосування кримінально-правових засобів впливу на осіб, які вчинили конкретне діяння, що містить всі ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого конкретною статтею (частиною статті), недостатньо дієва, виникає необхідність переосмислення всіх правореалізаційних процесів у кримінальному праві для з'ясування причин неефективності дії багатьох норм кримінального права. Це пов'язано,

на його думку насамперед з тим, що для виявлення функціонально здатного до роботи стану абстрактних моделей (конструкцій конкретної норми, її зав'язків з іншими нормами кримінального права), що показують структурно-функціональні взаємозалежності та сучасний зміст правореалізаційних процесів, необхідно постійно моніторити результати функціонування механізму реалізації кримінальної відповідальності при здійсненні того чи іншого суспільно небезпечного діяння. Такий підхід, на його думку, дозволить не тільки виявити недоліки в застосуванні норм кримінального права, а й створити надійну систему орієнтирів для своєчасної криміналізації та декриміналізації суспільно небезпечних діянь [9, с. 26].

Ба більше, на думку зазначеного вище науковця дія механізму реалізації кримінальної відповідальності за схемою: юридичний факт – норма кримінального права – кримінально-правові відносини – індивідуальне кримінально-правове регулювання – процесуальні кримінальні правовідносини – індивідуальне кримінально-правове регулювання – кримінально-правові засоби впливу на осіб, визнаних винними у вчиненні кримінальних правопорушень, – виконавчі кримінальні правовідносини, – дозволяє відвести центральне місце в ньому системі правових відносин [9, с. 26].

К.В. Муравйов досить багато в науковому плані приділяв уваги дослідженню адміністративно-правового забезпечення реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань.

На думку К.В. Муравйова під механізмом реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань варто розуміти систему організаційно-правових та інших засобів і заходів, а також інституцій (установ, організацій тощо), якими вони втілюються (впроваджуються, реалізуються) у життя, спрямованих на забезпечення виконання завдань і досягнення цілей державно-управлінської діяльності у даній сфері. Під елементами механізму реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань варто розуміти сукупність інструментів, що перебувають у системній єдності і через які держава вирішує відповідні організаційно-правові, управлінські та інші питання у сфері виконання кримінальних покарань, забезпечує її якісне, стабільне, ефективне та дієве функціонування [10, с. 25].

Останнім часом все більше науковців-кримінологів звертають свою увагу на дослідження механізму кримінологічної діяльності в різних сферах суспільного буття. Здебільшого автори погоджуються, що ефективність кримінологічної діяльності залежить від налагодженого та результативного механізму її реалізації, що в свою чергу безпосередньо зумовлює актуальність таких досліджень.

Так серед вітчизняних вчених кримінологів можна виділити наступних науковців та їх дослідження: О.С. Ішук досліджував механізм реалізації кримінологічної діяльності органів прокуратури (2016 рік), Є.І. Огородник досліджував механізм реалізації кримінально-виконавчої політики України та її реформування на сучасному етапі (2017 рік), Н.С. Сидоренко досліджувала механізм реалізації кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства (2021 рік), С.І. Спільник досліджував механізм реалізації кримінологічної діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України (2021 рік), К.Е. Косяченко досліджувала механізм реалізації кримінологічної діяльності неурядових організацій (2022 рік).

Зокрема О.С. Ішук досліджуючи механізм реалізації кримінологічної діяльності органів прокуратури зазначає, що механізм реалізації кримінологічної діяльності прокуратури є системою правових норм і відносин, відповідних суб'єктів застосування та об'єктів реалізації, що характеризує спрямованість, способи і засоби діяльності органів прокуратури щодо всебічного забезпечення режиму законності, підвищення її ефективності, досягнення реальності й створення гарантій досягнення цілей органів прокуратури. Складовими цього механізму є: специфічний об'єкт впливу – правові відносини у сфері протидії злочинності; правове джерело і засоби впливу – норми права, що разом з іншими складовими створюють режим законності; характер впливу – системність, повторюваність, відносно тривалі просторово-часові межі; мета – забезпечення безпеки особи, соціуму, держави, захист від кримінальних загроз [3, с. 24].

Є.І. Огородник досліджуючи механізм реалізації кримінально-виконавчої політики України та її реформування на сучасному етапі зазначав, що механізм реалізації кримінально-виконавчої політики – це система кримінально-виконавчих норм та відносин, суб'єктів та об'єктів застосування цих норм, що характеризує спрямованість, способи і засоби діяльності держави, громадських організацій і громадян у сфері виконання кримінальних покарань, підвищення ефективності цієї діяльності, забезпечення гарантій досягнення мети покращення. До функціоналу такого механізму відноситься: специфічний об'єкт впливу, суб'єкти та учасники механізму, засоби впливу, мета функціонування механізму [11, с. 11].

Н.С. Сидоренко досліджуючи теоретико-прикладні засади кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства України зазначає, що під механізмом реалізації кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства варто розуміти систему взаємозалежної діяльності органів кримінального судочинства, покликаної з метою виявлення та усунення причин і умов, які сприяли вчиненню кримінальних правопорушень, а також пошуку шляхів і засобів попередження вчинення нових кримінальних правопорушень. В цьому контексті автором розвинуто твердження тих вчених, які вважають, що сама кримінологічна діяльність органів кримінального судочинства може здійснюватися в рамках досудового розслідування (у формі досудового слідства, якщо розслідуються злочини, або у формі дізнання, якщо розслідуються кримінальні проступки) та/або на етапі досудового розгляду. Безпосередньо кримінологічна діяльність органів кримінального судочинства в свою чергу розглядатися в двох значеннях: у широкому та вузькому. У широкому сенсі дане поняття охоплює всю роботу учасників кримінального процесу, проведену ними з метою попередження кримінальних правопорушень, виявлення та усунення причин і умов розслідуваних кримінальних правопорушень, правового виховання громадян тощо. У вузькому значенні – це діяльність органів кримінального судочинства щодо виявлення причин і умов, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень [12, с. 395].

К.Е. Косяченко в свою чергу здійснювала авторське дослідження механізму реалізації кримінологічної діяльності в контексті неурядових організацій України.

Так, автор зазначає, що під механізмом реалізації кримінологічної діяльності неурядових організацій нами пропонується розуміти – сукупність нормативно-правових актів та відносин взаємозалежної системи суб'єктів кримінологічної діяльності (з однієї сторони суб'єкти кримінологічної діяльності можуть виступати будь-якої форми власності, а з іншої обов'язково об'єднання або організацій недержавної форми власності), що спрямовані на виявлення причин та умова, а також попередження злочинної діяльності [13, с. 80].

С.І. Спільник досліджуючи теоретико-прикладні засади кримінологічної діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України виділяв механізм реалізації яку ключову складову в контексті боротьби зі злочинністю.

Так, під механізмом реалізації кримінологічної діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України доцільно розуміти систему взаємозалежних правових елементів Державної кримінально-виконавчої служби, яка спрямована на забезпечення безпеки суспільства шляхом виправлення та ресоціалізації засуджених та запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень серед останніх. Ефективність механізму реалізації кримінологічної діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України досягається шляхом реалізації мети кримінально-виконавчої діяльності із найменшими для останньої витратами [14, с. 296].

Отже, можемо впевнено констатувати, що ефективність кримінологічної діяльності невинуваченої сфери України залежить від налагодженого та результативного механізму реалізації такої діяльності, що зумовлює актуальність проведення таких досліджень в різноманітних галузях кримінологічної діяльності.

Під механізмом реалізації кримінологічної діяльності в невинуваченої сфері України доцільно розуміти цілісну систему організаційно-правових, методологічно-наукових, інформаційно-аналітичних та інших засобів і заходів, за допомогою яких уповноважені суб'єкти органів державної влади, місцевого самоврядування та громадянського суспільства

здійснюють ефективне запобігання та усунення криміногенних чинників у сфері освіти, здоров'я, науки, культури та інших галузях невиробничої сфери.

Результати проведеного вище дослідження надали змогу стверджувати про подальшу актуальність вивчення інформаційно-аналітичного забезпечення кримінологічної діяльності в невиробничій сфері України.

Список використаних джерел:

1. Василевич В.В. Кримінологічна політика України : монографія. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2020. 434 с.
2. Василевич В.В. Теоретичне підґрунтя створення та розвитку кримінологічної політики. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Право.* 2014. Вип. 1. С. 200–206.
3. Ішук О.С. Теоретико-методологічні та практичні засади кримінологічної діяльності органів прокуратури в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2016. 30 с.
4. Філіпенко Н.Є. Кримінологічна діяльність судово-експертних установ України : монографія. Харків : ХХХ, 2020. 392 с.
5. Кернякевич-Танасійчук Ю.В. Кримінально-виконавча політика України : монографія. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2019. 336 с.
6. Ждан М.Д. Механізм реалізації кримінологічної політики у сфері охорони трудових відносин в Україні. *Держава та регіони. Серія: Право.* 2021. № 3 (73). С. 185–189.
7. Рудик М.М. Механізм формування та реалізації кримінологічної політики у сфері безпеки дорожнього руху та експлуатації автомобільного транспорту. *Академічні візії.* 2022. № 14. С. 1–12. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7701807>
8. Драган І.В. Ефективність механізму реалізації кримінальної відповідальності: соціокультурний аспект. *Філософські та методологічні проблеми права.* 2017. № 1 (13). С. 191–201.
9. Митрофанов І.І. Теоретичні засади механізму реалізації кримінальної відповідальності : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08. Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2017. 38 с.
10. Муравйов К.В. Адміністративно-правове забезпечення реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Київ : Міжрегіональна академія управління персоналом, 2017. 36 с.
11. Огородник Є.І. Механізм реалізації кримінально-виконавчої політики України та її реформування на сучасному етапі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2017. 16 с.
12. Сидоренко Н.С. Теоретико-прикладні засади кримінологічної діяльності органів кримінального судочинства України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія ; Дніпропетровський держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2021. 458 с.
13. Косяченко К.Е. Механізм реалізації кримінологічної діяльності неурядових організацій. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права.* 2022. Випуск 5. С. 77–81.
14. Спільник С.І. Механізм реалізації кримінологічної діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України. *Право і суспільство.* 2021. № 6. С. 291–297.
15. Анісімов Д.О. Сучасні тенденції злочинності у сфері спорту в умовах воєнного стану. *Право і суспільство.* 2024. № 3. С. 399–404.

